

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (laajennettu neljäs jaosto)

14 päivänä joulukuuta 2000 *

Asiassa T-613/97,

Union française de l'express (Ufex), kotipaikka Roissy-en-France (Ranska),

DHL International, kotipaikka Roissy-en-France,

Federal express international (Ranska), kotipaikka Gennevilliers (Ranska), ja

CRIE, kotipaikka Asnières (Ranska),

edustajinaan asianajajat É. Morgan de Rivery, Pariisi, ja J. Derenne, Bryssel ja Pariisi, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto A. Schmitt, 7 Val Sainte-Croix,

kantajina,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellinen neuvonantaja G. Rozet ja oikeudellisen yksikön virkamies D. Triantafyllou, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

jota tukevat

Ranskan tasavalta, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston jaostopäällikkö K. Rispal-Bellanger ja saman osaston lähetystöneuvos F. Million, prosessiosoite Luxemburgissa Ranskan suurlähetystö, 8 boulevard Joseph II,

Chronopost SA, kotipaikka Issy-les-Moulineaux (Ranska), edustajinaan asianajajat V. Bouaziz Torron ja D. Berlin, Pariisi, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto A. May, 398 route d'Esch,

ja

La Poste, kotipaikka Boulogne-Billancourt (Ranska), edustajanaan asianajaja H. Lehman, Pariisi, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto A. May, 398 route d'Esch,

väliintulijoina,

jossa kantajat vaativat, että Ranskan SFMI-Chronopostille myöntämäksi väitetystä tuesta 1 päivänä lokakuuta 1997 tehty komission päätös 98/365/EY (EYVL L 164, s. 37) kumotaan,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN
OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (laajennettu neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja V. Tiili sekä tuomarit P. Lindh, R. M. Moura Ramos, J. D. Cooke ja P. Mengozzi,

kirjaaja: hallintovirkamies G. Herzig,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 21.6.2000 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asian perustana olevat tosiseikat

- 1 Syndicat français de l'express international (jäljempänä SFEI), jonka seuraaja kantaja, Union française de l'express on ja jonka jäseniä kolme muuta kantajaa ovat, on Ranskan oikeuden mukaan perustettu ammatillinen etujärjestö, johon ovat ryhmittyneet lähes kaikki Société française de messagerie internationalen (jäljempänä SFMI) kanssa kilpailevia pikapostipalveluja tarjoavat yhtiöt.
- 2 SFEI kanteli 21.12.1990 komissiolle erityisesti sillä perusteella, että La Posten (jäljempänä Ranskan postilaitos tai postilaitos) SFMI:lle antama logistinen ja kaupallinen apu oli EY:n perustamissopimuksen 92 artiklassa (josta on muuttettuna tullut EY 87 artikla) tarkoitettua valtiontukea. Kantelu koski ensisijaisesti sitä, että korvaus, jonka SFMI maksoi Ranskan postilaitoksen antamasta avusta, ei vastannut normaalien markkinaehtojen mukaista korvausta. Kyseisten palvelujen hankinnasta maksettavan markkinahinnan ja SFMI:n tosiasiallisesti maksaman hinnan välinen erotus oli kantelijan mukaan valtiontukea. Vuosina 1986—1989 annetun tuen määrän arvioimiseksi kanteluun oli liitetty konsultti-toimisto Braxtonin SFEI:n pyynnöstä laatima taloudellinen selvitys.

- 3 Ranskan postilaitos, jolla on lakiin perustuva tavanomaisia kirjelähetyksiä koskeva monopoli, oli osa Ranskan julkishallintoa aina vuoden 1990 loppuun asti. Vuoden 1991 alusta lähtien se on organisoitu julkisoikeudelliseksi oikeushenkilöksi 2.7.1990 annetun lain nro 90-568 säännösten mukaisesti. Kyseinen laki antaa Ranskan postilaitokselle oikeuden harjoittaa tiettyjä kilpailulle avoimia toimintoja, kuten oikeuden harjoittaa pikapostipalvelua.

- 4 SFMI on yksityisoikeudellinen yhtiö, jolle oli annettu Ranskan postilaitoksen pikapostipalvelun hoitaminen vuoden 1985 lopusta lähtien. Kyseinen yritys perustettiin 10 miljoonan Ranskan frangin (FRF) osakepääomalla, jonka omistivat Ranskan postilaitoksen kokonaan omistama rahoitusyhtiö Sofipost (66 prosenttia) ja Transport aérien transrégional -lentoyhtiön (jäljempänä TAT) tytäryhtiö TAT Express (34 prosenttia).

- 5 SFMI:n EMS/Chronopost-nimellä harjoittamaa ja markkinoimaa pikapostipalvelua koskevat yksityiskohtaiset säännöt määriteltiin postista ja televiestinnästä vastaavan ministeriön 19.8.1986 antamassa ohjeessa. Tämän ohjeen mukaan Ranskan postilaitoksen tuli antaa logistista ja kaupallista apua SFMI:lle. Ranskan postilaitoksen ja SFMI:n väliset suhteet on järjestetty sopimuksin, joista ensimmäinen tehtiin vuonna 1986.

- 6 SFMI:n harjoittaman pikapostitoiminnan rakennetta muutettiin vuonna 1992. Sofipost ja TAT perustivat uuden yhtiön Chronopost SA:n, jonka osakkeista ne omistivat jälleen 66 ja 34 prosenttia. Chronopost, jolla oli yksinoikeus käyttää Ranskan postilaitoksen verkkoa 1.1.1995 saakka, keskittyi kansalliseen pikapostiin. GD Express Worldwide France, joka on australialaisen yhtiön TNT:n ja viiden valtion postilaitoksen perustaman kansainvälisen yhteisyrityksen — joka on komission 2.12.1991 tekemällään päätöksellä hyväksymä keskittymä (TNT/Canada Post, DBP Postdienst, La Poste, PTT Poste ja Sweden Post, asia IV/M.102, EYVL C 322, s. 19) — tytäryhtiö, osti SFMI:n. SFMI jatkoi kansainvä-

listä toimintaa ja käytti Chronopostia asiamiehenään ja palveluiden tarjoajana kansainvälisten lähetystensä käsittelyssä Ranskassa (jäljempänä SFMI-Chronopost).

- 7 Komissio ilmoitti 10.3.1992 päivätyllä kirjeellään SFEI:lle, että se oli päättänyt lopettaa SFEI:n perustamissopimuksen 92 artiklan perusteella tekemän kantelun käsittelyn. SFEI ynnä muut nostivat 16.5.1992 kanteen yhteisöjen tuomioistuimessa kyseisen päätöksen kumoamiseksi. Sen jälkeen kun komissio oli 9.7.1992 peruuttanut 10.3.1992 tekemänsä päätöksen, yhteisöjen tuomioistuin päätti, että lausunnon antaminen asiassa raukeaa (asia C-222/92, SFEI ym. v. komissio, määräys 18.11.1992, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

- 8 Komission pyynnöstä Ranskan tasavalta toimitti 21.1.1993 päivätyllä kirjeellä, 3.5.1993 päivätyllä telekopiolla ja 18.6.1993 päivätyllä kirjeellä komissiolle tietoja.

- 9 SFEI ynnä muut nostivat 16.6.1993 kanteen Tribunal de commerce de Paris'ssa SFMI:tä, Chronopostia, Ranskan postilaitosta ynnä muita vastaan. Kanteeseen oli liitetty Braxton-yhtiön tekemä toinen selvitys, jossa saatettiin ensimmäisen selvityksen tiedot ajan tasalle ja ulotettiin tuen arviointikausi vuoden 1991 loppuun. Tribunal de commerce de Paris esitti 5.1.1994 tekemällään päätöksellä yhteisöjen tuomioistuimelle EY:n perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan (josta on tullut EY 88 artikla) tulkinnasta useita ennakkoratkaisukysymyksiä, joista yksi koski valtiontuen käsitettä sellaisissa olosuhteissa, joista on kyse nyt esillä olevassa asiassa. Ranskan hallitus toimitti yhteisöjen tuomioistuimelle 10.5.1994 jättämiensä huomautusten liitteenä Ernst & Young -yhtiön laatiman taloudellisen selvityksen. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi asiassa C-39/94, SFEI ym., 11.7.1996 antamassaan tuomiossa (Kok. 1996, s. I-3547; jäljempänä SFEI-tuomio), että ”se, että julkinen yritys antaa logistista ja kaupallista apua sellaisille yksityis-oikeudellisille tytäryhtiöilleen, jotka harjoittavat vapaan kilpailun piiriin kuuluvaa toimintaa, on EY:n perustamissopimuksen 92 artiklassa tarkoitettu valtiontuki, jos vastikkeeksi saatu korvaus on pienempi kuin se korvaus, jota olisi vaadittu toimittaessa normaaleilla markkinaehdoilla”.

- 10 Komissio oli tällä välin 20.3.1996 päivätyllä kirjeellään ilmoittanut Ranskan tasavallalle perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn aloittamisesta. Ranskan tasavalta toimitti 30.5.1996 komissiolle huomautuksensa tältä osin.

- 11 Komissio julkaisi 17.7.1996 *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* tiedonannon siitä, että se oli aloittanut perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn, joka koski Ranskan SFMI-Chronopostille myöntämäksi väitettyä tukea (EYVL C 206, s. 3).

- 12 SFEI esitti 17.8.1996 komissiolle huomautuksensa vastauksena kyseiseen tiedonantoon. Se liitti niihin uuden taloudellisen selvityksen, jonka oli laatinut Bain & Cy. -niminen yritys. Lisäksi SFEI laajensi joulukuussa 1990 tekemänsä kantelun alaa tiettyihin uusiin seikkoihin, kuten erityisesti Ranskan postilaitoksen liikemerkin imagon hyödyntämiseen, etuoikeutettuun pääsyyn Radio Francen taajuuksille, oikeuteen saada tulli- ja veroetuuksia sekä Ranskan postilaitoksen sanomanvälitystekniikkaan liittyviin investointeihin.

- 13 Komissio toimitti SFEI:n esittämät huomautukset Ranskan tasavallalle syyskuussa 1996. Ranskan tasavalta lähetti komissiolle vastauksena kirjeen, johon se oli liittänyt konsulttiyhtiö Deloitte Touche Tohmatsun laatiman taloudellisen selvityksen (jäljempänä Deloitte-selvitys).

- 14 SFEI lähetti 7.11.1996 komissiolle kirjeen, jossa se vaati oikeutta tulla kuulluksi kaikissa asiaan liittyvissä seikoissa. Se pyysi tämän vuoksi komissiota antamaan sille tiedoksi vastaukset, jotka Ranskan hallitus oli jo toimittanut komissiolle ja joita SFEI:llä ei vielä ollut hallussaan (eli 21.1. ja 18.6.1993 päivätyt kirjeet) sekä Ranskan hallituksen komissiolle toimittamat täydentävät tiedot sitä mukaa kuin ne saapuisivat.

- 15 Komissio kieltäytyi 13.11.1996 päivätyllä kirjeellään antamasta SFEI:lle oikeutta tutustua edellä mainittuun asiakirja-aineistoon.
- 16 SFEI lähetti 21.4.1997 komissiolle uuden kirjeen, jossa se tiedusteli komissiolta tutkinnan tarkkaa edistymisvaihetta ja pyysi komissiota varsinkin antamaan sille tiedoksi Ranskan hallituksen vastaukset menettelyn aloittamista koskevaan kirjeeseen ja SFEI:n 17.8.1996 esittämiin huomautuksiin sekä ilmoittamaan, miten komissio suhtautui asiaan ja miten se aikoi menetellä. Komissio kieltäytyi 30.4.1997 antamasta hallussaan olevia asiakirjoja tiedoksi sillä perusteella, että ne olivat luonteeltaan ehdottoman luottamuksellisia.
- 17 Komissio teki 1.10.1997 Ranskan SFMI-Chronopostille myöntämäksi väitettyä tukea koskevan päätöksen 98/365/EY (EYVL 1998, L 164, s. 37; jäljempänä riidanalainen päätös tai päätös), joka annettiin 22.10.1997 päivätyllä kirjeellä tiedoksi SFEI:lle.
- 18 Komissio totesi päätöksessään, että oli syytä erottaa toisistaan kaksi toimenpideryhmää. Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat yhtäältä Ranskan postilaitoksen antama logistinen apu, jolla tarkoitetaan SFMI-Chronopostille annettua mahdollisuutta käyttää Ranskan postilaitoksen infrastruktuureja lähetystensä keruuseen, lajitteluun, kuljetukseen ja jakeluun, ja toisaalta kaupallinen apu eli SFMI-Chronopostille annettu mahdollisuus hyödyntää Ranskan postilaitoksen asiakaskuntaa ja SFMI-Chronopostin Ranskan postilaitoksen goodwill-arvosta saamaa hyötyä. Toiseen ryhmään kuuluvat tietyt erityiset toimenpiteet, kuten pääsy Radio Francen taajuuksille ja vero- ja tullietuudet.
- 19 Komission mukaan SFEI on tulkinnut väärin SFEI-tuomiota, kun se väittää ”ettei komissio saisi ottaa huomioon konsernin strategisia etuja eikä suurtuotannon etuja, jotka johtuvat siitä, että SFMI-Chronopostilla on etuoikeus käyttää Ranskan postilaitoksen verkkoa ja välineitä — — koska Ranskan postilaitoksella on monopoliasema”. Päinvastoin, yhteisöjen tuomioistuin ei komission mukaan

ole milloinkaan todennut, että komission olisi sovellettava erilaista menetelmää, jos toimenpiteen joku osapuoli on monopoliasemassa. Komissio ei näin ollen ollut velvollinen ottamaan huomioon sitä, että kyseessä oli liiketoiminta suljetuilla markkinoilla toimivan emoyhtiön ja sen avoimilla markkinoilla toimivan tytäryhtiön välillä, kun se määritteli ensimmäisen ryhmän toimenpiteiden osalta, oliko kyseessä valtiontuki vai ei.

- 20 Komissio katsoi näin ollen, että oli asianmukaista kysyä, ”[olivatko] Ranskan postilaitoksen ja SFMI-Chronopostin välisen liiketoimen olosuhteet verrattavissa vastaavanlaisen liiketoimen olosuhteisiin yksityisen emoyhtiön, joka voi hyvinkin olla monopoliasemassa (esimerkiksi koska sillä on yksinoikeuksia), ja sen tytäryhtiön välillä”. Komission mukaan ei ole olemassa minkäänlaista taloudellista etua, jos samaan konserniin kuuluvien yhtiöiden välillä myytyjen tuotteiden ja palvelujen sisäiset hinnat on laskettu ”kaikkien kustannusten (coûts complets) perusteella (eli kokonaiskustannukset ja oman pääoman korko)”.
- 21 Komissio totesi tältä osin, että SFMI-Chronopostin suorittamat maksut eivät kattaneet kokonaiskustannuksia kahden ensimmäisen toimintavuoden aikana, mutta ne kattoivat toimipaikkojen ja aluehallinnon kustannuksia lukuun ottamatta kaikki muut kustannukset. Komissio katsoi ensiksikin, ettei ollut poikkeuksellista, jos käynnistysvaiheen aikana uuden yrityksen eli SFMI-Chronopostin suorittamat maksut eivät kattaneet kuin muuttuvat kustannukset. Toiseksi komission mukaan Ranskan tasavalta on kyennyt osoittamaan, että vuodesta 1988 lähtien SFMI-Chronopostin maksama korvaus kattoi kaikki Ranskan postilaitokselle aiheutuneet kustannukset ja myös koron postilaitoksen investoimalle omalle pääomalle. Lisäksi komissio arvioi, että sisäinen tuotto Ranskan postilaitoksen osakkeenomistajana sijoittamalle pääomalle ylitti huomattavasti yhtiön pääomakustannukset vuonna 1986, eli sen normaalin tuoton, jota yksityinen sijoittaja vaatisi vastaavanlaisissa olosuhteissa. Ranskan postilaitoksen tytäryhtiölleen antama logistinen ja kaupallinen apu on komission mukaan näin ollen annettu normaalein markkinaehdoin, eikä tämä apu siis ole valtiontukea.
- 22 Toisen ryhmän eli erilaisten erityisten toimenpiteiden osalta komissio katsoi, että SFMI-Chronopost ei ollut saanut minkäänlaista tullausmenettelyyn, leimave-

roon, palkkaveroon tai maksuaikoihin liittyvää etua. Ranskan postilaitoksen ajoneuvojen käyttöä mainonnan tukemiseen oli pidettävä emoyhtiön ja tytäryhtiön välisenä normaalina kaupallisena apuna eikä SFMI-Chronopost ollut saanut minkäänlaista erityiskohtelua mainonnalle Radio Francen taajuuksilla. Komissio katsoi myös selvittäneensä, että valtiontukea ei ole myönnetty niiden sitoumusten osalta, jotka Ranskan postilaitos antoi silloin, kun komissio 2.12.1991 tekemällään päätöksellä hyväksyi yhteisyrityksen.

- 23 Komissio toteaa riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa seuraavaa: ”Ranskan postilaitoksen tytäryhtiölleen SFMI-Chronopostille antama logistinen ja kaupallinen apu, näiden kahden yhtiön väliset muut rahoitustapahtumat, SFMI-Chronopostin ja Radio Francen välinen suhde, Ranskan postilaitokseen ja SFMI-Chronopostiin sovellettava tullimenettely, Ranskan postilaitokseen sovellettava palkkavero- ja leimaverojärjestelmä sekä Ranskan postilaitoksen [liikesalaisuus] suuruinen investointi sanomanvälitystekniikkaan eivät ole SFMI-Chronopostille myönnettyä valtiontukea.” Päätöksen 2 artiklassa todetaan, että kyseinen päätös on osoitettu Ranskan tasavallalle.
- 24 SFEI vaati 2.12.1997 päivätyllä kirjeellään komissiota antamaan ennen 17.12.1997 sille tiedoksi 3.5.1993 päivätyn telekopion, 30.5.1996 päivätyn kirjelmän ja Deloitte-selvityksen, jotka kaikki on mainittu riidanalaisessa päätöksessä.
- 25 Komissio hylkäsi 15.12.1997 päivätyllä kirjeellään SFEI:n pyynnön viittaamalla tiedonsaantioikeutta neuvoston ja komission asiakirjoista koskeviin käytäntöihin (EYVL 1993, L 340, s. 41). Komissio katsoi, että jos pyyntö koskee toimielimen hallussaan pitämää asiakirjaa, jonka tekijä on joku muu luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö taikka jäsenvaltio, pyyntö on osoitettava suoraan asiakirjan laatijalle. Lisäksi se vetosi poikkeuksiin, jotka koskevat kaupallisten ja teollisten salaisuuksien sekä luottamuksellisuuden turvaamista.

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

- 26 Kantajat nostivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 30.12.1997 toimittamallaan kannekirjelmällä nyt esillä olevan kanteen.
- 27 Kantajat toimittivat 12.3.1998 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle hakemuksen, jossa ne pyysivät, että komissio esittäisi ne päätöksessä mainitut asiakirjat, joihin kantajilla ei ollut oikeutta tutustua ennen päätöksen tekemistä, eli 3.5.1993 päivätyn telekopion, 30.5.1996 päivätyn kirjelmän, SFEL:n elokuussa 1996 tekemiin huomautuksiin vastauksena annetun kirjelmän ja Deloitte-selvityksen, jotka kaikki ovat Ranskan hallituksen komissiolle toimittamia asiakirjoja. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kehotti komissiota 7.5.1998 päivätyllä kirjeellään esittämään pyydytyistä asiakirjoista kaksi viimeksi mainittua. Nämä asiakirjat toimitettiin 26.5.1998.
- 28 Ranskan tasavalta pyysi 2.6.1998 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon toimittamassaan väliintulohakemuksessa saada osallistua oikeudenkäyntiin tukeakseen vastaajan vaatimuksia. Chronopost ja Ranskan postilaitos esittivät ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 5.6.1998 toimittamissaan hakemuksissa vastaavan pyynnön.
- 29 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen laajennetun neljännen jaoston puheenjohtaja hyväksyi 7.7.1998 antamallaan määräyksillä Ranskan tasavallan, Chronopostin ja Ranskan postilaitoksen väliintulijoiksi tukemaan vastaajan vaatimuksia.
- 30 Kantajat toimittivat 23.7.1998 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon toisen hakemuksen, jossa ne pyysivät asiakirjojen esittämistä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin antoi 10.11.1998 päivätyllä kirjeellään kantajille tiedoksi päätöksensä olla siinä vaiheessa suostumatta kyseiseen pyyntöön.

- 31 Kantajat pyysivät vastineen johdosta antamassaan vastauskirjelmässä, että kaikkia kyseisen vastauskirjelmän liitteessä 10 mainittuja asiakirjoja käsiteltäisiin luottamuksellisina ja että ainoastaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella olisi oikeus tutustua niihin. Kantajat täsmensivät 5.1.1999 ja 10.2.1999 päivätyillä kirjelmillään, että kyseinen pyyntö koski vain Ranskan postilaitosta ja Chronopostia. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen laajennetun neljännen jaoston puheenjohtaja hyväksyi 5.3.1999 antamallaan määräyksellä tiettyjen tietojen luottamuksellista käsittelyä koskevan pyynnön Ranskan postilaitokseen ja Chronopostiin nähden.
- 32 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (laajennettu neljäs jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn. Tuomioistuin pyysi prosessinjohtotoimena vastaajaa vastaamaan kirjallisesti eräisiin kysymyksiin sekä esittämään tiettyjä asiakirjoja.
- 33 Asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 21.6.2000 pidetyssä istunnossa.
- 34 Kantajat vaativat, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa riidanalaisen päätöksen

— velvoittaa vastaajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

35 Vastaaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

36 Väliintulijat vaativat, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Pääasia

37 Kantajat vetoavat kanteensa tueksi neljään kumoamisperusteeseen. Ensimmäisen kanneperuste koskee puolustautumisoikeuksien loukkaamista, erityisesti oikeutta tutustua asiakirjoihin. Toinen kanneperuste koskee perustelujen puutteellisuutta. Kolmas kanneperuste koskee tosiseikkojen virheellisyyttä ja ilmeisiä arviointi-
virheitä. Neljäs kanneperuste koskee lopuksi valtiontuen käsitteen virheellistä soveltamista.

- 38 Ensiksi on syytä tutkia neljättä kanneperustetta koskevat kysymykset, koska niitä on pidettävä ennakkokysymyksinä muihin kanneperusteisiin nähden.

Valtiontuen käsitteen virheellistä soveltamista koskeva neljäs kanneperuste

- 39 Tämä kanneperuste jakautuu kahteen osaan siten, että komission väitetään soveltaneen virheellisesti valtiontuen käsitettä yhtäältä sen vuoksi, että se ei ole ottanut huomioon normaaleja markkinaehtoja, kun se on arvioinut Ranskan postilaitoksen SFMI-Chronopostille antamasta avusta suoritettun korvauksen suuruutta, ja toisaalta sen vuoksi, että se on jättänyt valtiontuen käsitteen ulkopuolelle erinäisiä toimenpiteitä, joista SFMI-Chronopost oli saanut etua. Ensiksi on syytä tutkia peruste, joka koskee korvausta, joka suoritettiin Ranskan postilaitoksen avusta.

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

- 40 Kanneperusteen ensimmäisessä osassa kantajat väittävät pääasiallisesti, että komissio on tehnyt oikeudellisen virheen, kun se on riidanalaisessa päätöksessä katsonut, ettei Ranskan postilaitos ole lainkaan antanut SFMI-Chronopostille ristiinsubventoinnin muodossa valtiontukea, kun se on antanut tälle logistista ja kaupallista apua.
- 41 Kantajien mukaan lakiin perustuva monopoli ei välttämättä siirrä tytäryhtiönsä kannettavaksi kaikkia ”normaaleilla markkinaehdoilla” annetuista suorituksista aiheutuvia kustannuksia, koska se ei toimi tällaisissa olosuhteissa. Kantajat katsovat, että näin ollen on tutkittava, onko monopoliasemassa olevan yrityksen ja sen tytäryhtiön välisestä suhteesta saadut edut otettu huomioon. Komissio ei kantajien mukaan kuitenkaan ole tätä tehnyt. Ranskan postilaitoksen kannetta-

vana eivät nimittäin ole varsinkaan postiverkosta aiheutuvat kustannukset, sillä valtio vastaa niistä. Kantajat katsovat, että nämä kustannukset ovat sellaisia, jotka normaaleilla markkinaehdoilla toimivalle yritykselle olisi välttämättä aiheutunut ja jotka sen olisi pitänyt siirtää annetun avun hintaan.

- 42 Kantajat katsovat, että Ranskan postilaitoksen SFMI-Chronopostille antamasta palvelusta suoritettavan tavanomaisen korvauksen ei tule käsittää ainoastaan marginaalikustannuksia lyhyellä tähtäimellä vaan myös marginaalikustannukset pitkällä tähtäimellä sekä kiinteät kustannukset sellaisen kiinteistöjä, tarvikkeita ja henkilöstöä käsittävän infrastruktuurin hankkimisesta ja ylläpitämisestä, josta SFMI-Chronopost hyötyy. Komission suuntaviivat yhteisöjen kilpailusääntöjen soveltamisesta televiestinnän alalla (EYVL 1991, C 233, s. 2; jäljempänä televiestintäalaa koskevat suuntaviivat) kuvaavat kantajien mukaan komission suhtautumista ristiinsubventointiin.
- 43 Kantajat muistuttavat lisäksi, että televiestintäalaa koskevien suuntaviivojen mukaan monopoli ei voi myöntää suosivia ehtoja kilpailun piiriin kuuluvien uusien toimintojen aloittamiseksi. Nyt kyseessä olevassa tapauksessa sekä Ranskan hallituksen että komission ilmoituksista ilmenee kuitenkin, että SFMI-Chronopost sai jo käynnistysvaiheensa kahden ensimmäisen vuoden aikana (1986 ja 1987) valtiontukea, koska sen toimintojen käynnistäminen rahoitettiin monopolin tuloilla, mikä on tässä asiassa riidatonta. Käynnistyskustannuksia ei kantajien mukaan katettu myöskään ajanjakson 1986—1991 kuluessa annetuista palveluista maksetuilla korvauksilla.
- 44 Kantajat väittävät, että komissio ei ota huomioon SFEI-tuomion 54—62 kohdan erittäin selvää merkitystä. Ne katsovat, että ”korvaus, joka Ranskan postilaitoksen tuli siten vaatia tytäryhtiöltään sille antamistaan palveluista, tuli laskea sen hinnan perusteella, joka yksityisen sijoittajan olisi pitänyt niistä maksaa normaaleissa kilpailuolosuhteissa saadakseen vastaavanlaisen logistisen ja kaupallisen avun käytettäväkseen”.

- 45 Kantajat arvostelevat tämän jälkeen komission näkökantaa, jonka mukaan on syytä ottaa huomioon suur- ja yhteistuotannon edut (economies of scale and scope) sekä strategiset seikat ja synergiaedut, jotka aiheutuvat siitä, että Ranskan postilaitos ja SFMI-Chronopost kuuluvat samaan konserniin. Lisäksi kantajat pitävät virheellisenä sitä vastaajan päättelyä, jonka mukaan emoyhtiön toiminnan erityisluonne ei tee emoyhtiön ja sen tytäryhtiön välisestä suhteesta luonteeltaan erityistä.
- 46 Kantajien mukaan edellä mainittu komission näkökanta poikkeaa perustavalla tavalla siitä kannasta, jonka yhteisöjen tuomioistuin omaksui SFEI-tuomiossa. Se jättää perustamissopimuksen 92 artiklan soveltamisalan ulkopuolelle kaikki edut, joita Ranskan postilaitoksen kaltainen emoyhtiö lakiin perustavana monopolina saa (kyseisen monopolin piiriin kuuluvien toimintojen perustamista, ylläpitämistä ja kehittämistä varten), vaikka nämä edut siirrettäisiin korvauksetta sen tytäryhtiölle, joka toimii vapaan kilpailun piiriin kuuluvilla markkinoilla.
- 47 Kantajat katsovat, että yhteisöjen tuomioistuin ei varmastikaan tarkoittanut ”sellaisen yrityksen tilannetta, joka oli samassa asemassa kuin Ranskan postilaitos”, kun se totesi, että oli syytä ottaa huomioon ”kaikki ne tekijät, jotka normaaleilla markkinaehdoilla toimivan yrityksen olisi pitänyt ottaa huomioon vahvistaessaan korvauksia annetuista palveluista”. Kantajien mukaan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee tältä osin, että vääristymätön kilpailu voi olla vain sellaista, jossa käytettävät keinot eivät poikkea niistä keinoista, joita noudatetaan tavaroita ja palveluja koskevassa normaalissa kilpailussa.
- 48 Kantajat katsovat lopuksi, että kun yhteisöjen tuomioistuin jätti SFEI-tuomiossa toteamatta, että oli tutkittava Ranskan postilaitoksen kaikki kustannukset sen määrittämiseksi, oliko SFMI-Chronopostin maksama korvaus riittävä, se hylkäsi tietoisesti komission käyttämän menetelmän, jossa kantajien mukaan otetaan huomioon vain marginaalikustannukset lyhyellä tähtämellä. Se, että Ranskan postilaitoksen vastattavina olivat marginaalikustannukset pitkällä tähtämellä, merkitsee kantajien mukaan näin ollen ristiinsubventointia SFMI-Chronopostin eduksi. Lisäksi sellaisessa ristiinsubventoinnissa, joka perustuu julkiseen monopoliiin, on kyse valtion toimenpiteestä (SFEI-tuomio, 58 kohta).

- 49 Vastaaja toteaa olevansa kantajien kanssa yhtä mieltä siitä, että SFMI-Chrono-postin toimintoja varten annetuista tiloista, laitteista, asiantuntijoista ja/tai palveluista on maksettava tavanomainen korvaus, ja että juuri tästä syystä se otti huomioon kaikki kustannukset. Televiestintäalaa koskevien suuntaviivojen osalta vastaaja huomauttaa, että samassa asiakirjassa muistutetaan, että kaikkien kustannusten jakaminen suljetun ja avoimen sektorin välillä täysin niiden toimintoja vastaavassa suhteessa on välttämätöntä, ja nyt kyseessä olevassa tapauksessa on tehty juuri näin.
- 50 Vastaaja korostaa, että kaikkia kustannuksia koskeva menetelmä, jota on sovellettu riidanalaisessa päätöksessä, vaikuttaa varovaisimmalta menetelmältä tytäryhtiön toimintoihin liittyvien kustannusten laskemiseksi. Sellainen stand alone -tyyppinen eli ”autonominen” menetelmä (jolla viitataan tyhjästä aloitettavan toiminnan kustannusten laskemiseen), jota kantajat näyttävät ehdottavan, ei vastaajan mukaan olisi sen tarkempi, sillä myös siinä tarvittaisiin tietoja markkinoista. Lisäksi kantajat eivät ole vastaajan mukaan osoittaneet, että tällä tavalla lasketut kustannukset olisivat kaikkia kustannuksia suurempia. Lopuksi vastaaja toteaa, että vaikka näin olisikin, tämä ei vastaajan mukaan osoittaisi ristiinsubventoinnin ja vielä vähemmän valtiontuen olemassaoloa. Tältä osin vastaaja huomauttaa, että taloustieteilijät eivät ehdota puhtaasti ”autonomista” vaan paljon hienojakoisempaa menetelmää, jonka mukaan ristiinsubventointi ei ole kyseessä, jos vaadittu hinta sijoittuu lisäkustannuksen (uuden toiminnan aiheuttama lisäkustannus) ja stand alone -kustannuksen välille.
- 51 Vastaaja huomauttaa toissijaisesti, että ristiinsubventointi julkisessa konsernissa ei aina ole valtiontukea, sillä jokaiseen kaupalliseen investointiin liittyy tietty liikkumavara. Se toteaa, että yritysten muodostaman konsernin sisällä tällainen rahoittaminen voi vastata sellaisen pitemmän aikavälin strategiaa, josta koko konserni hyötyy.
- 52 Emoyhtiön ja tytäryhtiön välisestä suhteesta ja samaan konserniin kuulumisesta vastaaja toteaa, että monopoliasemassa oleva yritys voi tehdä tasapuolisia molemminpuolisesti velvoittavia sopimuksia. Emoyhtiön toiminnan erityisluonne ei tee emoyhtiön ja sen tytäryhtiön välisestä suhteesta erityistä. Tapauskohtaisen selvityksen tekeminen on vastaajan mukaan näin ollen välttämätöntä, kuten nyt

kyseessä olevassa tapauksessa onkin tehty kaikkien kustannusten perusteella. Tämä selvitys osoitti, että tytäryhtiö maksoi enemmän kuin kaikki kustannukset. Sen paremmin kantajien väite, joka koskee emoyhtiön suljettujen markkinoiden suhdetta tytäryhtiön kilpailun piiriin kuuluviin markkinoihin, kuin väite, joka koskee kustannusten laskemista lyhyellä tähtämellä, ei vastaajan mukaan tämän vuoksi ole relevantti tai paikkansapitävä.

- 53 Vastaaja esittää lisäksi ylimääräisenä perusteluna, että suur- ja yhteistuotannon edut, synergiaedut ja strategiset seikat konsernin sisällä eivät sinänsä anna aihetta arvosteluun. Nämä näkökohdat eivät vastaajan mukaan vaikuta valtioneuvoston selvittämiseen, jos emoyhtiön ja tytäryhtiön välisessä suhteessa annetuista palveluista korvausta laskettaessa kaikki kustannukset otettiin huomioon.
- 54 Vastaaja toteaa myös, että kilpailusääntöjen soveltamisesta postialalla ja tiettyjen postipalveluja koskevien valtion toimenpiteiden täytäntöönpanemisesta annetun komission tiedonannon (EYVL 1998, C 39, s. 2) mukaan postin tarjoamien kilpailulle avointen palvelujen hintojen olisi periaatteessa vastattava vähintään palvelujen tarjoamisesta aiheutuneita keskimääräisiä kokonaiskustannuksia. Tämän mukaisesti hinnan olisi katettava monopoliasemassa olevan toimijan suorat kustannukset sekä asianmukainen osuus toimijan yleisistä ja välillisistä kustannuksista. Vastaajan mukaan riidanalaisessa päätöksessä käytetty menetelmä, joka osoittaa, että ristiinsubventointia ei ole tapahtunut, on siten näitä vaatimuksia vastaava.
- 55 Diversifiointitarkoituksessa tapahtuvasta toimintojen käynnistämisestä vastaaja toteaa, että kantajien väite, jonka perustuu televiestintäalan suuntaviivoihin, ei ole sovellettavissa nyt kyseessä olevaan tapaukseen. Näiden suuntaviivojen mukaan vaaditaan myös, että etuoikeutetussa asemassa olevan toimijan investoinneista kilpailulle avoimeen toimintaan suoritetaan lähtökohtaisesti (mutta ei aina) normaali korvaus. Kantajien väitettä, jonka mukaan suoritetuista palveluista suoritettu korvaus olisi alimitoitettu, ei ole vastaajan mukaan näytetty toteen. Lisäksi esitetty väite voidaan osoittaa vääräksi Deloitte-selvityksen perusteella, josta ilmenee, että vuotta 1989 edeltävä hieman alimitoitettu korvaus kompensoitiin tämän jälkeen suoritettulla ylimitoitetulla korvauksella.

- 56 Vastaaja toteaa, että koska EY:n perustamissopimus on neutraali jäsenvaltioiden omistusoikeusjärjestelmiin nähden ja koska julkisiin ja yksityisiin yrityksiin sovelletaan yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, jäsenvaltiot voivat vapaasti harjoittaa taloudellista toimintaa ja investoida. Vastaaja viittaa tältä osin yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, jonka mukaan jäsenvaltion yksityisen sijoittajan käyttäytymistä vastaava käyttäytyminen on tytäryhtiötä perustettaessa perusteltavissa strategisilla seikoilla, synergiaeduilla ja goodwill-arvoon vaikuttavien osatekijöiden yhdistämisellä (liikemerkin imago, asiakaskunta), eikä tällainen käyttäytyminen siis merkitse, että kyseessä olisi valtioneuvosto.
- 57 Chronopost arvostelee yleisesti ottaen tapaa, jolla kantajat tulkitsevat SFEI-tuomiota. Se moittii kantajia siitä, että niiden näkemys markkinoista, joihin yhteisöjen tuomioistuin viittaa, on subjektiivinen ja teoreettinen. Chronopostin mukaan kantajat sekoittavat käyttäytymisen ja rakenteen, kun ne haluavat tehdä johtopäätöksiä ikään kuin Ranskan postilaitosta ei olisi olemassa ja kun ne tukeutuvat yksinomaan yksityisistä yrityksistä muodostuviin markkinoihin. Chronopostin mukaan yhteisöjen tuomioistuin on todennut ainoastaan, että julkisten yritysten käyttäytymistä markkinoilla on verrattava yksityisten yritysten käyttäytymiseen. Chronopost katsoo, että yhteisöjen tuomioistuin tarkoitti ainoastaan tilannetta, jossa yritys on Ranskan postilaitoksen asemaa vastaavassa asemassa, ja että yhteisöjen tuomioistuin viittasi siihen, mitä Ranskan postilaitoksen olisi pitänyt tehdä, jos se olisi toiminut yksityisen yrityksen tapaan normaaleilla markkinaehdoilla.
- 58 Chronopost katsoo, että kantajien päättelyssä ei oteta huomioon Ranskan postilaitoksen tilannetta koskevia tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja. Kantajien omaksuma näkemys ei merkitse ainoastaan, että käyttäytymistä olisi tutkittava yksinomaan yksityisen sijoittajan mallin perusteella, vaan myös, että vertailukohtana olisivat markkinat, joilla ei ole julkisia yrityksiä eikä lakiin perustuvia monopoleja.
- 59 Chronopost toteaa lopuksi, että kantajien lähestymistapa on ristiriidassa kilpailusääntöjen tarkoituksen kanssa. Mikäli valtioneuvoston antamista konsernin sisällä ei arvioitaisi suhteessa siihen, mitä julkisen yrityksen olisi tullut laskuttaa toi-

mittaessa normaaleilla markkinaehdoilla, vaan siihen, mitä julkisen yrityksen kanssa kilpaileva yksityisoikeudellinen yhtiö laskuttaa tytäryhtiöltään, kilpailijoiden määrittelemästä hinnasta tulisi vertailuhinta, jonka perusteella arvioitaisiin, onko kyseessä valtiontuki vai ei.

- 60 Ranskan tasavalta toteaa ensiksikin, että pikapostialan toimija voi erinomaisesti toimia ilman Ranskan postilaitoksen infrastruktuuria etenkin hyödyntämällä sen tyyppistä integroitua verkkoa, joka SFEI:n jäsenillä on käytettävissään. Kantajien kiinnostuksen puute Ranskan postilaitoksen verkkoa kohtaan vahvistaa Ranskan tasavallan mukaan tämän tulkinnan. Lisäksi Ranskan tasavalta katsoo, että tästä verkosta, joka on suunniteltu julkisen palvelun toimintaa varten, ei todellisuudessa saada synergiaetuja pikapostitoimintojen yhteydessä, koska tavanomaisia kirjelähetyksiä ja pikapostipalveluja koskevat markkinat ovat hyvin erilaiset.
- 61 Ranskan tasavalta katsoo toiseksi, että kantajat sekoittavat sellaisten yritysten rakenteet, joita on käytettävä vertailukohtana arvioitaessa yhtäältä, onko julkisen yrityksen käyttäytyminen normaalia, ja toisaalta, onko kyseessä olevan yrityksen käyttäytyminen normaalia. Ranskan tasavallan mukaan vertailukohtana käytettävän rakenteen olisi oltava sellaisen yrityksen rakenne, jolla on käytettävissään Ranskan postilaitoksen voimavaroihin verrattavissa olevat voimavarat, erityisesti vastaavanlainen verkko. Se katsoo, ettei sen paremmin SFEI-tuomion sanamuodosta kuin sen tulkinnasta ilmene, että komission tulisi arvioida normaalin käyttäytymisen käsitettä eri tavalla sen mukaan, onko yrityksellä sen joidenkin toimintojen osalta monopoliasema vai ei.
- 62 Ranskan tasavalta toteaa kolmanneksi, että kantajien näkemyksen noudattaminen estäisi julkisen palvelun toimintoja suljetulla sektorilla hoitavaa julkista yritystä diversifioitumasta kilpailulle avoimille markkinoille. Jos hyväksyttäisiin kantajien näkemys, jonka mukaan lakiin perustuvan monopoliaseman omaavaan emoyhtiöön sovellettaisiin tiettyjä lisärajoituksia niihin rajoituksiin verrattuna, joita sovelletaan yksityiseen konserniin kuuluvan emoyhtiön ja sen tytäryhtiön välillä, tämä saattaisi kyseenalaiseksi suljetulla sektorilla toimivan emoyhtiön mahdollisuuden diversifioitua olosuhteissa, jotka olisivat taloudellisesti hyväksyttäviä.

- 63 Ranskan postilaitos korostaa ensiksikin, että yhteisön postipalvelujen sisämarkkinoiden kehittämistä ja palvelun laadun parantamista koskevista yhteisistä säännöistä 15 päivänä joulukuuta 1997 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 97/67/EY (EYVL 1998, L 15, s. 14) yleispalvelun tarjoajan mahdollisuudelle harjoittaa muita toimintoja ei ole asetettu yhtään rajoitusta edellyttäen, että kirjanpidossa tehdään selvä ero näitä kahta tyyppiä olevien toimintojen välillä. Tämän jälkeen Ranskan postilaitos toteaa, että kantajien normaalien markkinaehtoja käsitettä koskeva päätely on keinotekoinen, sillä sen mukaan logistisen ja kaupallisen avun tavanomainen hinta vastaa verkon kunkin osan ”vuokrahintaa” sen käytöstä riippumatta. Postilaitoksen mukaan kantajien menetelmällä halutaan saada selville hinta, joka on maksettava verkon rakentamisesta. Se huomauttaa lopuksi, että kolmansille annettu mahdollisuus saada oikeus käyttää postiverkkoa osoittaa, ettei kyse ole luonteeltaan valikoivasta pääsystä, mikä olisi välttämätön seikka tuen olemassaolon toteamiseksi. Mikäli SFMI-Chronopost sai huomattavan tuen sen vuoksi, että sillä oli oikeus käyttää postiverkkoa, myös kantajien edun mukaista olisi ollut pyytää saada vastaava oikeus.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 64 Perustamissopimuksen 92 artiklalla on tarkoitus estää se, että jäsenvaltioiden väliseen kauppaan vaikuttavat sellaiset julkisen vallan myöntämät edut, jotka eri muodoissaan vääristävät tai uhkaavat vääristää kilpailua suosiolla tiettyjä yrityksiä tai tuotannonaloja (asia C-387/92, Banco Exterior de España, tuomio 15.3.1994, Kok. 1994, s. I-877, 12 kohta; asia 173/73, Italia v. komissio, tuomio 2.7.1974, Kok. 1974, s. 709, 26 kohta ja em. asia SFEI, tuomion 58 kohta).
- 65 Valtiontuella ei tarkoiteta ainoastaan konkreettisia suorituksia, kuten avustuksia, vaan myös toimenpiteitä, jotka eivät ole avustuksia sanan suppeassa merkityksessä mutta jotka eri tavoin alentavat yrityksen vastattavaksi tavallisesti kuuluvia kustannuksia ja ovat siten sekä luonteeltaan että vaikutuksiltaan avustusten kaltaisia (em. asia SFEI, tuomion 58 kohta; em. asia Banco Exterior de España, tuomion 13 kohta ja asia C-200/97, Ecotrade, tuomio 1.12.1998, Kok. 1998,

s. I-7907, 34 kohta). Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi asiassa T-358/94, Air France vastaan komissio, 12.12.1996 antamassaan tuomiossa (Kok. 1996, s. II-2109, 67 kohta) perustamissopimuksen 92 artiklan tulkintaansa seuraavasti:

”Tämä määräys koskee siis kaikkia rahoituskeinoja, joita julkinen sektori voi tosiasiallisesti käyttää tukeakseen yrityksiä, ilman että sillä seikalla olisi merkitystä, ovatko nämä varat pysyvästi julkisen sektorin varoja.”

- 66 Lisäksi on otettava ensisijaisesti huomioon tuen vaikutukset tukea saaviin yrityksiin tai tuottajiin eikä tukea myöntävien tai niiden myöntämistä ohjaavien elinten tilanne, kuten yhteisöjen tuomioistuin on katsonut asiassa 78/76, Steinike & Weinlig, 22.3.1977 antamassaan tuomiossa (Kok. 1977, s. 595, 21 kohta).
- 67 Tuen käsite on näin ollen objektiivinen, ja sen kannalta merkittävää on ainoastaan se, annetaanko valtion toimenpiteellä jokin etu yhdelle tai useammalle yritykselle (asia T-67/94, Ladbroke Racing v. komissio, tuomio 27.1.1998, Kok. 1998, s. II-1, 52 kohta ja asia T-46/97, SIC v. komissio, tuomio 10.5.2000, Kok. 2000, s. II-2125, 83 kohta).
- 68 Yhteisöjen tuomioistuin on tulkinnut SFEI-tuomiossa valtiontuen käsitettä nyt kyseessä olevan tapauksen olosuhteissa seuraavasti:

”Julkisen yrityksen antama logistinen ja kaupallinen apu sellaisille yksityisoikeudellisille tytäryhtiöilleen, jotka harjoittavat vapaan kilpailun piiriin kuulu-

vaa toimintaa, on perustamissopimuksen 92 artiklassa tarkoitettua valtiontukea, jos vastikkeeksi saatu korvaus on pienempi kuin se korvaus, joka vaadittaisiin toimittaessa normaaleilla markkinaehdoilla.”

- 69 Edellä esitetystä seuraa, että kun arvioidaan, ovatko kyseessä olevat toimenpiteet valtiontukea, tilannetta on tarkasteltavaedunsaajayrityksen eli nyt esillä olevassa tapauksessa SFMI-Chronopostin kannalta ja on määritettävä, onko tämä yritys saanut kyseessä olevaa logistista ja kaupallista apua hinnalla, jolla se ei olisi voinut saada tällaista apua toimittaessa normaaleilla markkinaehdoilla (em. asia SFEI, tuomion 60 kohta; em. asia SIC v. komissio, tuomion 78 kohta; asia C-342/96, Espanja v. komissio, tuomio 29.4.1999, Kok. 1999, s. I-2459, 41 kohta ja asia C-256/97, DM Transport, tuomio 29.6.1999, Kok. 1999, s. I-3913, 22 kohta).
- 70 Yhteisöjen tuomioistuin on SFEI-tuomiossa todennut, että tällainen arviointi edellyttää sellaisen taloudellisen selvityksen tekemistä, jossa otetaan huomioon kaikki ne tekijät, jotka normaaleilla markkinaehdoilla toimivan yrityksen olisi pitänyt ottaa huomioon vahvistaessaan korvauksia annetuista palveluista (61 kohta).
- 71 Nyt kyseessä olevassa tapauksessa komissio toteaa riidanalaisessa päätöksessään seuraavaa: ”Sillä, että liiketoiminta tapahtuu suljetuilla markkinoilla toimivan yrityksen ja sen avoimilla markkinoilla toimivan tytäryhtiön välillä, ei ole merkitystä käsiteltävänä olevan asian kannalta. Yhteisöjen tuomioistuin ei ole milloinkaan todennut, että komission olisi sen määrittämiseksi, onko kyseessä valtiontuki, sovellettava erilaista menetelmää silloin kun toimenpiteen jollain osapuolella on monopoli.”
- 72 Komissio katsoi näin ollen, että sisäisiin hintoihin, joilla tavarat ja palvelut myydään samaan konserniin kuuluvien yhtiöiden välillä, ”ei sisälly minkäänlaista rahoitusetua, jos hinnat on laskettu kaikkien kustannusten perusteella (eli kokonaiskustannukset ja oman pääoman korko)”.

- 73 Edellä mainituista toteamuksista seuraa, että komissio ei ole perustanut päätöstään sellaiseen taloudelliseen selvitykseen, jota SFEI-tuomiossa edellytetään osoittamiseksi, että kyseessä oleva liiketapahtuma olisi verrattavissa normaaleilla markkinaehdoilla toimivien yritysten väliseen liiketapahtumaan. Päinvastoin, komissio on riidanalaisessa päätöksessä rajoittunut tutkimaan, mitkä ovat olleet logistisen ja kaupallisen avun antamisesta Ranskan postilaitokselle aiheutuneet kustannukset ja missä määrin SFMI-Chronopostin suorittamat korvaukset vastaavat näitä kustannuksia.
- 74 Sekään seikka, että oletettaisiin SFMI-Chronopostin maksaneen Ranskan postilaitokselle logistisen ja kaupallisen avun antamisesta aiheutuneet kaikki kustannukset, ei sinänsä riittäisi osoittamaan, että kyse ei ole perustamissopimuksen 92 artiklassa tarkoitetusta tuesta. Kun otetaan huomioon, että Ranskan postilaitos on ainoana kyseisellä suljetulla sektorilla toimivana julkisena yrityksenä voinut ehkä suorittaa osan logistisesta ja kaupallisesta avusta alhaisemmin kustannuksin kuin yksityinen yritys, jolla ei ole samoja oikeuksia, pelkästään sellaisen selvityksen perusteella, jossa on otettu huomioon ainoastaan kyseisen julkisen yrityksen kustannukset, ei voida päätellä, että kyseessä ei ole valtiontuki, kun muuta selvitystä tämän päätelmän tueksi ei ole hankittu. Päinvastoin juuri sellainen suhde, jossa emoyhtiö toimii suljetuilla markkinoilla ja sen tytäryhtiö harjoittaa toimintaansa kilpailulle avoimilla markkinoilla, synnyttää tilanteen, jossa valtiontuki voi olla olemassa.
- 75 Komission olisi tämän vuoksi pitänyt tutkia, vastasivatko kaikki kustannukset niitä tekijöitä, jotka normaaleilla markkinaehdoilla toimivan yrityksen olisi pitänyt ottaa huomioon silloin, kun se määrittelee korvauksen, jonka se perii suorittamistaan palveluista. Komission olisi näin ollen pitänyt vähintään selvittää, että Ranskan postilaitoksen saama vastike vastasi sellaista korvausta, jonka muulla kuin suljetulla sektorilla toimiva yksityinen rahoitusyhtiö tai yksityinen konserni, jonka tavoitteena on rakenteellisen, kokonaisvaltaisen tai alakohtaisen politiikan noudattaminen ja jonka toimintaa ohjaavat pitkän tähtäimen tulevaisuudennäkymät, vaatii (ks. vastaavasti asia C-305/89, *Italia v. komissio*, tuomio 21.3.1991, Kok. 1991, s. I-1603, 20 kohta).
- 76 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että kun komissio on riidanalaisessa päätöksessään katsonut, ettei kyse ole valtiontuesta, selvittämättä, vastasiko Ranskan postilaitoksen SFMI-Chronopostilta logistisesta ja kaupallisesta avusta

perimä korvaus sellaista vastiketta, jota olisi vaadittu toimittaessa normaaleilla markkinaehdoilla, se on perustanut päätöksensä perustamissopimuksen 92 artiklan virheelliseen tulkintaan.

77 Komission toteamus, jonka mukaan EY:n perustamissopimuksen 222 artiklassa (josta on tullut EY 295 artikla) määrätään, että perustamissopimuksilla ei puututa jäsenvaltioiden omistusoikeusjärjestelmiin, ei kumoa tätä tulkintaa. Sillä seikalla, että vaaditaan, että monopoli asemassa olevan julkisen yrityksen logistisen ja kaupallisen avun antamisesta tytäryhtiöltään perimä korvaus vastaa vastiketta, joka olisi vaadittu toimittaessa normaaleilla markkinaehdoilla, ei kielletä tällaista julkista yritystä pääsemästä kilpailulle avoimille markkinoille, vaan siihen ainoastaan sovelletaan kilpailusääntöjä yhteisön oikeuden perusperiaatteiden edellyttämällä tavalla. Tällaisella vaatimuksella ei loukata omistusoikeusjärjestelmää, vaan sillä ainoastaan kohdellaan samalla tavalla julkista ja yksityistä omistajaa.

78 Tästä seuraa, että neljännen kanneperusteen ensimmäinen osa on perusteltu.

79 Näin ollen riidanalaisen päätöksen 1 artikla on kumottava siltä osin kuin siinä todetaan, että Ranskan postilaitoksen tytäryhtiölleen SFMI-Chronopostille antama logistinen ja kaupallinen apu ei ole SFMI-Chronopostille myönnettyä valtiontukea, eikä ole tarpeen tutkia tämän kanneperusteen toista osaa tai muita kanneperusteita siltä osin kuin ne koskevat Ranskan postilaitoksen tytäryhtiölleen SFMI-Chronopostille myöntämää logistista ja kaupallista apua. Eritoten ei ole tarpeen tutkia toista kanneperustetta, joka koskee sitä, että riidanalaisen päätöksen perustelut logistisen ja kaupallisen avun osalta ovat kantajien mukaan riittämättömiä.

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee puolustautumisoikeuksien loukkamista ja erityisesti oikeutta tutustua asiakirjoihin

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

- 80 Kantajat katsovat, että jotta perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrättyyn menettelyyn voitaisiin tarkoituksenmukaisella tavalla osallistua, komissiolla on velvollisuus toimittaa niille kolmansille, joita asia koskee, kyseessä olevan jäsenvaltion esittämät olennaiset seikat, jotka se on esittänyt sen jälkeen kun Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä on julkaistu kyseisen menettelyn aloittamista koskeva ilmoitus. Tältä osin kantajat toteavat, että riidanalainen päätös perustuu pääasiallisesti Ranskan hallituksen komissiolle toimittamiin asiakirjoihin (21.1.1993 päivätty kirje, 3.5.1993 päivätty telekopio, 18.6.1993 päivätty kirje, 30.5.1996 esitetyt huomautukset, vastauskirjelmä SFEI:n elokuussa 1996 antamiin huomautuksiin ja kyseiseen kirjelmään liitetty Deloitte-selvitys), eikä SFEI ole toistuvista pyynnöistään huolimatta saanut koskaan tutustua näihin asiakirjoihin (paitsi kahteen kirjeeseen SFEI-tuomion antamiseen johtaneen ennakkoratkaisumenettelyn yhteydessä).
- 81 Kantajien mukaan komission olisi pitänyt toimittaa kantajille riittävät tiedot, vaikka perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa ei ole ilmaistu tätä koskevaa nimenomaista velvollisuutta, jotta kantajat olisivat tosiasiallisesti voineet tulla kuulluiksi ja käyttää oikeuttaan osallistua hallinnolliseen menettelyyn. Kantajat huomauttavat, että komissio on riidanalaisessa päätöksessä omaksunut lähes sanatarkasti Ranskan hallituksen esittämän tosiseikkojen kuvauksen ja päättelyn asiassa.
- 82 Kantajat toteavat, että valtiontukiasiassa annettu komission päätös, jossa todetaan, ettei valtiontukea ole annettu, vaikuttaa olennaisella tavalla kantelijan kilpailuasemaan. Kantelijan asema ei kantajien mukaan poikkea siitä, millainen se on perustamissopimuksen 85 artiklan (josta on tullut EY 81 artikla) ja 86 artiklan (josta on tullut EY 82 artikla) soveltamisen yhteydessä, kun kyseessä ovat muille kuin kantelijalle osoitetut päätökset. Tällaisessa tapauksessa ei kuitenkaan kiisteta sitä, etteikö kantelijalla olisi puolustautumisoikeuksia, vaikkei-

vät ne ole yhtä laajoja kuin sen oikeudet, jolle päätös on osoitettu, kun niistä on kirjoitettuja oikeussääntöjä.

- 83 Kantajat katsovat, että komissio on näin ollen loukannut puolustautumisoikeuksien kunnioittamista koskevaa perustavanlaatuisia periaatteita ja erityisesti oikeutta saada tiedot, joihin hallintopäätös perustui, kun se on kieltäytynyt antamasta SFEI:lle oikeutta tutustua asiakirjoihin ja erityisesti Deloitte-selvitykseen.
- 84 Vastaaja, jota väliintulijat tukevat, ei hyväksy kantajien väitteitä. Se korostaa, että päätös, jolla lopetetaan tutkimus, joka koskee tuen yhteensopivuutta yhteismarkkinoiden kanssa, osoitetaan aina kyseessä olevalle jäsenvaltiolle. Vain tälle valtiolle on annettava mahdollisuus esittää asianmukaisesti näkemyksensä komission esittämistä väitteistä ja niiden perusteluista sekä niiden tahojen huomautuksista, joita asia koskee (mukaan lukien kantelijat). Jotta kyseinen valtio voisi tämän tehdä, ainoastaan sillä on vastaajan mukaan oikeus tutustua asiakirjoihin.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 85 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen kaikissa sellaisissa menettelyissä, jotka on saatettu vireille tiettyä henkilöä vastaan ja joiden päätteeksi saatetaan tehdä tälle vastainen päätös, on yhteisön oikeuden perustavanlaatuisen periaate, jota on noudatettava myös nimenomaisen sääntelyn puuttuessa. Tämä periaate edellyttää, että yritykselle, jota asia koskee, on annettava jo hallinnollisen menettelyn aikana mahdollisuus esittää asianmukaisesti näkemyksensä komission esittämien tosiseikkojen, väitteiden ja olosuhteiden paikkansapitävyydestä ja merkityksestä (asia T-65/96, Kish Glass v. komissio, tuomio 30.3.2000, Kok. 2000, s. II-1885, 32 kohta).

- 86 Valtiontukea koskeva hallinnollinen menettely saatetaan kuitenkin vireille vain asianomaista jäsenvaltiota vastaan. Tuensaajan kilpailijoita, kuten kantajia, pidetään tässä menettelyssä pelkästään tahoina, ”joita asia koskee”.
- 87 Lisäksi vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komission on perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitettussa tutkintavaiheessa varattava niille, joita asia koskee, tilaisuus esittää huomautuksensa (asia C-198/91, Cook v. komissio, tuomio 19.5.1993, Kok. 1993, s. I-2487, 22 kohta; asia C-225/91, Matra v. komissio, tuomio 15.6.1993, Kok. 1993, s. I-3203, 16 kohta ja asia C-367/95 P, komissio v. Sytraval ja Brink’s France, tuomio 2.4.1998, Kok. 1998, s. I-1719, 59 kohta).
- 88 Mitä tulee erityisesti komission velvollisuuteen antaa perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan nojalla käytävässä hallinnollisessa menettelyssä tietoja niille, joita asia koskee, yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että ilmoituksen julkaiseminen Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä on asianmukainen keino ilmoittaa menettelyn aloittamisesta kaikille niille, joita asia koskee (asia 323/82, Intermills v. komissio, tuomio 14.11.1984, Kok. 1984, s. 3809, 17 kohta); yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin täsmentänyt, että tiedonannolla ”pyritään ainoastaan saamaan niiltä, joita asia koskee, kaikki sellaiset tiedot, jotka voivat auttaa komissiota sen tulevassa tehtävässä” (asia 70/72, komissio v. Saksa, tuomio 12.7.1973, Kok. 1973, s. 813, 19 kohta ja asia T-266/94, Skibsværftsforeningen ym. v. komissio, tuomio 22.10.1996, Kok. 1996, s. II-1399, 256 kohta).
- 89 Tämän oikeuskäytännön mukaan niiden, joita asia koskee, tehtävänä on pääasiallisesti toimia komission tiedonlähteenä perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan nojalla aloitetussa hallinnollisessa menettelyssä. Näin ollen niillä, joita asia koskee, on oikeus ainoastaan osallistua hallinnolliseen menettelyyn siinä määrin kuin yksittäistapaukseen liittyvissä olosuhteissa on tarkoituksenmukaista, eivätkä ne suinkaan voi vaatia sellaisia puolustautumisoikeuksia, jotka on

myönnetty niille henkilöille, joita vastaan menettelyä käydään (yhdistetyt asiat T-371/94 ja T-394/94, British Airways ym. ja British Midland Airways v. komissio, tuomio 25.6.1998, Kok. 1998, s. II-2405, 59 ja 60 kohta).

- 90 Nyt kyseessä olevassa tapauksessa kantajien kanne koskee asiallisesti sitä, että niillä ei ole ollut oikeutta tutustua Ranskan hallituksen hallinnollisen menettelyn yhteydessä komissiolle toimittamiin asiakirjoihin. Kun kuitenkin otetaan huomioon edellä mainittu osallistumis- ja tiedonsaantioikeuksien rajoitettu luonne, komissiolla ei ole velvollisuutta luovuttaa niille, joita asia koskee, kyseisen jäsenvaltion hallitukselta saamia huomautuksia tai tietoja. On kuitenkin todettava, että se, että niillä, joita asia koskee, on rajoitetut oikeudet, ei vaikuta komission velvollisuuteen perustella riittävästi lopullinen päätöksensä EY:n perustamissopimuksen 190 artiklan (josta on tullut EY 253 artikla) mukaisesti.
- 91 Kyseinen kanneperuste on näin ollen hylättävä perusteettomana.

Kolmas kanneperuste, joka koskee tosiseikkojen virheellisyyttä ja ilmeisiä arviointivirheitä

Alustavat huomautukset

- 92 On todettava, että eräät kantajien kolmannen kanneperusteen yhteydessä esittämistä väitteistä eli tarkemmin sanoen ne, joita kantajat kutsuvat kustannusten arvioinniksi, ”retropolaatio”-menetelmäksi, mahdollisuudeksi hyödyntää Ranskan postilaitoksen asiakaspalvelutiskejä, syiksi SFMI-Chronopostin kannattavuudelle ja SFMI-Chronopostin sisäiseksi korkokannaksi, ovat sellaisia, että ne liittyvät arviointiin siitä, onko Ranskan postilaitoksen tytäryhtiölleen SFMI-Chronopostille antamaa logistista ja kaupallista apua pidettävä valtiontukena vai ei.

- 93 Samalla tavoin kantajat haluavat osoittaa Ranskan postilaitokseen sovelletun alennetun palkkaveron osalta, että vaikka olisi otettava huomioon ainoastaan kaikki kustannukset, jotka Ranskan postilaitokselle aiheutuivat logistisen ja kaupallisen avun antamisesta, nämä kustannukset olisivat alhaisemmat kuin ne, jotka olisivat aiheutuneet yksityiselle yritykselle, koska Ranskan postilaitos ei ole arvonalisäverovelvollinen ja siihen sovelletaan alennettua palkkaveroa. Koska tämä väite liittyy riidanalaisen päätöksen kumoamisvaatimukseen, on katsottava, että sillä pyritään osoittamaan, että SFMI-Chronopost on saanut valtioneutua, kun se sai Ranskan postilaitokselta apua.
- 94 Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuim on jo todennut, että riidanalaisen päätöksen 1 artikla on kumottava siltä osin kuin siinä todetaan, että Ranskan postilaitoksen tytäryhtiölleen SFMI-Chronopostille antama logistinen ja kaupallinen apu ei ole SFMI-Chronopostille myönnettyä valtioneutua, edellä mainittuja väitteitä ei ole tarpeen tutkia.

Mainonta Radio Francessa ja SFMI-Chronopostin lähetysten tulliselvitysmenettely

— Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

- 95 Kantajat toteavat mainonnasta Radio Francessa, että jo se, että SFMI-Chronopostilla on pääsy Radio Francen taajuuksille, merkitsee itsessään valtioneutua huolimatta tästä pääsystä maksetusta hinnasta. Radio Francen taajuuksille pääsy on kantajien mukaan toteutettu vastoin valtion Radio Francelle antamaa tehtävää, sillä minkäänlainen merkkimainonta ei ollut Radio Francessa sallittua. Kantajat katsovat, että kyseinen mainonta antoi SFMI-Chronopostille etuuden, koska sen käyttöön annettiin julkisia resursseja, jotka eivät olleet sen kilpailijoiden käytettävissä. Lisäksi valtion resursseja käytettiin niiden käytölle asetettujen päämäärien vastaisesti yhden yrityksen eduksi, ja tämän vuoksi valtiolle

syntyi lisäkustannus, koska sen julkisen sektorin palvelut jäivät ilman tiettyä lähetyssaikaa Radio Francesa. Komissio on näin ollen arvioinut tosiseikkoja ilmeisen virheellisesti, kun se on väittänyt, että pääsy Radio Francen taajuuksille ei ole voinut vaikuttaa valtion varoihin.

- 96 Vastaaja toteaa, että kantajat eivät kiistä sitä, että SFMI-Chronopost kääntyi mainostoimiston puoleen ja että tämän toimiston muun muassa Radio Francen kanssa tekemän sopimuksen perusteella SFMI-Chronopost maksoi markkina-hinnan. Tällä tavalla noudatettu menettely ja rinnakkaismainonta muilla radioasemilla sekä Radio Francelle suoritettu korvaus takasivat sen, että valtio sai korvauksen markkinaehdoilla. Näin ollen mitään julkisia varoja ei vastaajan mukaan siirretty, eikä edes ansaintamahdollisuutta jätetty käyttämättä, vaan valtio sai nettovoiton.
- 97 Kantajat toteavat SFMI-Chronopostin lähetyksen tulliselvitysmenettelystä huhti-kuun 1986 ja tammikuun 1987 välisenä aikana, että Ranskan postilaitos hoiti SFMI-Chronopostin tulliselvitysmuodollisuudet tiloissaan erityismenettelyä noudattaen. Tämän menettelyn soveltaminen SFMI-Chronopostiin antoi sille edun ensiksikin tämän palvelun suorittamisen nopeudessa, mikä on todellinen etu kansainvälisessä pikapostitoiminnassa. Kantajien mukaan tätä etua ei kiistetä riidanalaisessa päätöksessä, jossa todetaan, että erityisjärjestelmä on edullisempi kuin yleinen järjestelmä ”nopeamman tulliselvitysmenettelyn ansiosta”.
- 98 Tämän jälkeen kantajat toteavat, että ne ovat jo 17.8.1996 esittämissään huomautuksissa ilmoittaneet yksityiskohtaisella tavalla kyseisen edun kustannukset eli tulliselvitysmuodollisuuksista aiheutuvat kustannukset (hallinnolliset ja toimintakustannukset sekä rahoituksesta ja korvausvastuusta aiheutuvat kustannukset), jotka olivat keskimäärin 140 FRF:ia tullattavaa lähetystä kohti ja jotka yksityisen yrityksen täytyi suorittaa, mutta josta SFMI-Chronopost oli vapautettu. Kantajien mukaan tämä summa vastasi myös eroa ”asiakirjan” (arvoltaan vähäinen lähetys) ja ”paketin” lähettämisen hinnassa (arvoltaan merkittävä lähetys). Ne esittävät esimerkkinä yksittäiselle yhtiölle aiheutuvat tulliselvi-

tyskustannukset: DHL France maksaisi tulliselvityksestä tullaukseen erikoistuneelle tytäryhtiölleen lähetyksen määränpäästä riippuen 60—95 FRF, ja tähän olisi lisättävä samaa suuruusluokkaa oleva tuonnista aiheutuva kustannus, eli siis keskimäärin yhteensä 140 FRF. Kantajat toteavat, että SFMI-Chronopostin hinnoittelu on muiden postipalveluyritysten hinnoittelusta poiketen sama sekä arvoltaan vähäisille että muille lähetysille. Kantajien mukaan tämä selittyy sillä, että SFMI-Chronopostin vastattaviksi ei tullut tulliselvitykseen liittyviä kustannuksia.

- 99 Kantajat katsovat, että SFMI-Chronopost sai tammikuun 1987 jälkeisen ajanjakson aikana useita etuja yksinkertaistettujen postitusmenettelyjen ansiosta verrattuna siihen yleisen järjestelmän mukaiseen menettelyyn, jota sovelletaan yksityisiin pikapostipalveluja tarjoaviin yrityksiin. SFMI-Chronopost on kantajien mukaan hyötynyt muun muassa siirtymisestä yksinkertaistettuun tulliselvitykseen (nopeutettu tulliselvitys; tavara lähtee nopeammin C1-etiketin tai C1/CP3-lomakkeen ansiosta), kaupallisesta edusta (ei laskua tiettyyn arvoon saakka), tullittomuudesta näytteille ja lahjoille, jotka ylittävät vapautukseen oikeuttavan kynnyksarvon tuonnissa Ranskaan tai vastaanottajamaahan, hallinnollista käsittelyä koskevista helpotuksista (ei asiakirjojen valmistelua) ja alhaisesta käyttökustannuksesta (minkä vuoksi tullinalaiset hinnat on vahvistettu samalle tasolle kuin tullivapaiden lähetysten hinnat).
- 100 Vastaja korostaa, että kantajien erittäin tekninen argumentointi ei ole relevantti valtiontuen kannalta tarkasteltuna. Kyseisenlaisen tuen olemassaolo edellyttäisi nimittäin julkisten varojen käyttöä. Jos nyt kyseessä olevassa tapauksessa oletetaan, että SFMI-Chronopostin lähetykset on tullattu helpommin, tämä yksinkertaistettu käsittely ei kuitenkaan merkitse minkäänlaista valtion varojen siirtoa.
- 101 Vastaja myöntää, että Ranskan postilaitos hoiti huhtikuun 1986 ja tammikuun 1987 välisenä aikana tulliselvitykset. Vastaja esittää, että tullin pääjohtaja kuitenkin vahvisti 3.6.1986 päivätyssä kirjeessään seuraavaa: ”Postipalveluyrityksiin sovellettavaa tullausmenettelyä sovelletaan myös SFMI:n toimintaan siltä osin kuin sen lähetysten tulliselvitys on kyseessä [— — ja] tullinalaisten tava-

roiden tulliselvitystä varten on annettava yleisen järjestelmän mukaiset tullausilmoitukset.” Vastaja päättelee näistä toteamuksista, että SFMI-Chronopost ei ole saanut minkäänlaista etua. Lisäksi vastaja toteaa, että SFMI-Chronopost on korvannut Ranskan postilaitokselle kustannukset, jotka postilaitokselle aiheutuivat tullausmenettelystä.

102 Lisäksi vastaja toteaa väitetystä 140 FRF:n lisäkulusta ja noudatettujen hintojen välisestä erosta, että kyseiset käytännöt heijastavat lähinnä yrityksen noudattamaa kaupallista politiikkaa. Esimerkiksi DHL ei vastajan mukaan tee eroa 10 kilogramman painoisten lähetysten hintojen välillä, olivatpa kyseessä paketit tai asiakirjat. SFMI-Chronopost on näin ollen vastajan mukaan päättänyt olla erottamatta asiakirjoja paketeista, aivan kuten sen kilpailija Federal express international. Vastaja katsoo, että 140 FRF:n summa on tämän vuoksi mieltävaltainen, eikä sillä ole yhteyttä SFMI-Chronopostille aiheutuneisiin kustannuksiin.

103 Vastajan mukaan ainoa uutuus helmikuusta 1987 alkaen oli, että SFMI-Chronopostilla oli tullissa komissionäärin asema tulliselvitysmenettelyn ollessa edellä mainitussa 3.6.1986 päivätyssä kirjeessä esitetyn kaltainen. Lisäksi vastaja esittää, että ajanjaksoa vuoden 1987 alusta vuoden 1991 loppuun säädeltiin sopimuksin, jotka solmittiin kunkin pikapostiyhtiön ja tullihallinnon välillä tullihallinnon 13.5.1986 tekemän hallinnollisen päätöksen 86-88 mukaisesti sekä että kantajat eivät ole osoittaneet, että he olisivat olleet SFMI-Chronopostia epäedullisemmassa asemassa.

104 Vastaja toteaa lisäksi, että Ranskan postilaitoksen 16.1.1987 päivätyssä sisäisessä tiedotteessa vahvistetaan, että SFMI-Chronopostiin sovelletaan sen vientitulliselvityksen osalta normaaleja sääntöjä. Vastaja ilmoittaa myös, että SFMI-Chronopost markkinoi vuosina 1986—1992 Maailman postiliiton tuotteita ja että tämän vuoksi siihen sovellettiin kyseisen postiliiton määräämiä C1 ja C2/CP3 asiakirjojen käyttämistä koskevia lisämuodollisuuksia. Vastaja korostaa, että vastaanottajavaltioissa C1 ja C2/CP3 -lomakkeilla ei ole mitään vaikutusta kansallisiin tulliselvitysmenettelyihin, jotka kuuluvat kyseisten valtioiden yksin-

omaiseen toimivaltaan, eikä Ranskan tasavalta näin ollen vastaa näistä menettelyistä.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 105 Jäsenvaltion myöntämän tuen ja valtion varoista myönnetyn tuen välillä tehdyn erottelun tarkoituksena on sisällyttää tuen käsitteeseen paitsi valtion suoraan myöntämät edut myös valtion nimeämien tai perustamien julkisten tai yksityisten elinten myöntämät edut (yhdistetyt asiat C-72/91 ja C-73/91, *Slovan Neptun*, tuomio 17.3.1993, Kok. 1993, s. I-887, 19 kohta; asia C-189/91, *Kirsammer-Hack*, tuomio 30.11.1993, Kok. 1993, s. I-6185, 16 kohta ja yhdistetyt asiat C-52/97, C-53/97 ja C-54/97, *Viscido ym.*, tuomio 7.5.1998, Kok. 1998, s. I-2629, 13 kohta).
- 106 Tuen käsitteen alaan kuuluvat myös sellaiset edut, joista aiheutuu lisäkustannuksia valtiolle tai valtion tätä tarkoitusta varten nimeämille tai perustamille elimille (em. asia *Ecotrade*, tuomion 35 ja 43 kohta).
- 107 Lisäksi, kuten on jo todettu, tuen käsite on yleisluonteisempi kuin avustuksen käsite sen vuoksi, että tuella ei tarkoiteta ainoastaan konkreettisia suorituksia, kuten avustuksia, vaan myös toimenpiteitä, jotka eivät ole avustuksia sanan suppeassa merkityksessä mutta jotka eri tavoin alentavat yrityksen vastattavaksi tavallisesti kuuluvia kustannuksia ja ovat siten sekä luonteeltaan että vaikutuksiltaan avustusten kaltaisia (asia C-404/97, komissio v. Portugali, tuomio 27.6.2000, 44 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa; em. asia *SFEI*, tuomion 58 kohta ja em. asia *Banco Exterior de España*, tuomion 13 kohta).
- 108 Kuitenkaan pelkästään sitä, että *SFMI-Chronopost* on voinut mainostaa *Radio Franceda*, ei voida pitää valtiontukena, koska tämä mahdollisuus ei merkitse

valtion varojen siirtoa eikä lisäkustannusta valtiolle tai valtion tätä tarkoitusta varten nimeämille tai perustamille elimille eikä kevennystä SFMI-Chronopostin vastattaviksi tavallisesti kuuluviin kustannuksiin, sillä se on maksanut markkinahinnan mainonnastaan.

109 SFMI-Chronopostille annettu mahdollisuus mainostaa Radio Francessa ei näin ollen ole valtioneuvosto, vaikka oletettaisiin, että antamalla sille lähetyssaikaa olisi rikottu Radio Francea koskevia sääntöjä.

110 SFMI-Chronopostin lähetysten tulliselvitysmenettelyn osalta on todettava, että vaikka oletettaisiin, että sen lähetysten tulliselvittäminen oli helpompaa, tämä yksinkertaistettu käsittely ei merkittäisi valtion varojen siirtoa eikä lisäkustannusta valtiolle. Kantajat eivät ole itse asiassa edes yrittäneet osoittaa, missä määrin väitetty yksinkertaistettu käsittely merkittäisi valtion varojen siirtoa tai lisäkustannusta valtiolle. Niitä maksuja, jotka ilman Ranskan postilaitoksen antamaa logistista apua olisivat tavallisesti tulleet SFMI-Chronopostin maksettaviksi, ei ole tarpeen tutkia, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on jo todennut, että riidanalaisen päätöksen 1 artikla on kumottava siltä osin kuin siinä todetaan, että Ranskan postilaitoksen tytäryhtiölleen SFMI-Chronopostille antama logistinen apu ei ole SFMI-Chronopostille myönnettyä valtioneuvostoa.

111 Kantajat väittävät kuitenkin lisäksi huhtikuun 1986 ja tammikuun 1987 välisen ajanjakson osalta, että Ranskan postilaitos huolehti tullimaksuista, jotka tavallisesti ovat SFMI-Chronopostin vastuulla. Tältä osin Ranskan hallitus on myöntänyt ja komissio on omalta osaltaan todennut, että Ranskan postilaitos suoritti tulliselvitykseen liittyvät toiminnot SFMI-Chronopostin lukuun. Komissio on kuitenkin selittänyt, kantajien tätä kiistämättä, että SFMI-Chronopost on korvannut tullimaksut täysin. Kysymys siitä, onko SFMI-Chronopost saanut etua siitä, että Ranskan postilaitos hoiti sen kansainvälisten toimintojen tulliselvitykset ennen vuotta 1987, koskee mahdollista logistista apua, jota koskevaa korvausta komission on arvioitava samalla tavalla kuin se arvioi kaikkea muuta

logistista apua. Näin ollen ei ole tutkittava myöskään väitettä, joka koskee Ranskan postilaitoksen ennen vuotta 1987 antamaa tullaukseen liittyvää apua, koska se liittyy niihin väitteisiin, jotka on tutkittu neljättä kanneperustetta käsiteltäessä.

- 112 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että väite, joka liittyy mainontaan Radio Franchessa, on hylättävä.

Leimavero

— Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

- 113 Kantajat toteavat, että 4 FRF:n suuruista leimaveroa (joka oli aikaisemmin tätä pienempi) sovelletaan kuljetussopimuksia koskeviin ”lähetteisiin ja kaikkiin muihin tässä tarkoituksessa käytettyihin kirjoituksiin tai asiakirjoihin”. SFMI-Chronopost oli kuitenkin vapautettu leimaverosta, kun kyse oli kirjeistä ja postipaketeista, jotka eivät sisältäneet kauppatavaroita. Sitä vastoin muiden pikapostiyhtiöiden täytyi suorittaa kyseinen vero kaikista kuljetuksista mukaan lukien sellaiset kirjeet ja postipaketit, jotka eivät sisältäneet kauppatavaroita.
- 114 Kantajat korostavat, että useat verotusta koskevat riidat, jotka koskevat muiden kyseisen alan yhtiöiden kuin SFMI-Chronopostin maksettaviksi pantuja huomattavia rahamääriä, osoittavat, että komissio on väärässä, kun se toteaa, että vapautus leimaverosta koskee kaikkien toimijoiden lähetyksiä (jotka eivät sisällä kauppatavaroita). Kantajat esittävät väitteensä tueksi Ranskan veroviranomaisten laatimia pöytäkirjoja, jotka koskevat DHL-yhtiöön kohdistuvia veronkantotoimia.

- 115 Vastaaja toteaa, että SFMI-Chronopost on suorittanut leimaveron, jonka kaikki toimijat ovat velvollisia maksamaan lähetyksistä, jotka sisältävät kauppatavaroita (minkä ulkopuolelle jäävät asiakirjat) Ranskan code général des impôts'n (yleinen verolaki) 925 §:n ja 313 §:n mukaisesti. Vastaaja viittaa erääseen SFMI-Chronopostin verotusta koskevaan asiakirjaan ja huomauttaa, että kyseisessä asiakirjassa mainittu vapautus verosta lähetyksille, jotka eivät sisällä kauppatavaroita, ei koske erityisesti vain SFMI-Chronopostia, vaan kaikkia alan toimijoita. Lisäksi Ranskan valtiovarainministeriön ilmoituksen mukaan SFMI-Chronopostin tilinpidon tarkastamisesta ilmenee, että mistään helpotuksista ei ole kyse, sillä siinä vahvistetaan, että SFMI-Chronopostin suorittamat rekisteröintiverot ja niihin rinnastettavat verot aikavälillä 1.1.1985—31.12.1994 eivät antaneet aihetta minkäänlaiseen oikaisuun.
- 116 Vastaaja huomauttaa tämän jälkeen, että kantajat vahvistavat vallitsevan oikeustilan, koska ne toteavat, että kuljetussopimukset lähetyksille, jotka eivät sisällä kauppatavaroita, on vapautettu leimaverosta. Koska näiden lähetysten verottomuus vastaa code général des impôts'n säännöksiä, kantajien väite koskee kyseisten tekstien soveltamista heidän lähetyksiinsä virheelliseksi väitetyllä tavalla. Kantajat eivät vastaajan mukaan itse asiassa vetoa enää SFMI-Chronopostille myönnettyksi väitettyyn vapautukseen, vaan siihen, että heidän verotuksensa on lainvastainen.
- 117 Vastaajan mukaan taloudellisen toimijan mahdollisesta lainvastaisesta verottamisesta ei voida missään tapauksessa päätellä, että toinen oikein verotettu toimija saisi valtioneutua. Vastaavasti vastaaja katsoo, että kyse ei ole valtion varojen käyttämisestä varojen siirron tai ansaintamahdollisuuden käyttämättä jättämisen muodossa, koska ainoa seuraus DHL:n verotusta koskevasta väitetyistä virheellisyydestä on valtion verotulojen lisääntyminen.
- 118 Chronopost toteaa, että code général des impôts'n 925 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä tarkoitettun veron soveltamisalaa on rajoitettu yleisellä tavalla hallintokäytännössä, jonka mukaan ainoastaan kauppatavaroitten kuljetussopimukset ovat kuljetussopimuksia koskevan leimaveron alaisia. Chronopost korostaa, että

verosta ei siten ole vapautettu SFMI-Chronopostia, vaan vapautuksen kohteena ovat kuljetussopimukset, jotka eivät koske kauppatavaroita.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 119 Vastaajan ja väliintulijoiden mukaan SFMI-Chronopost ei ole saanut hyväkseen erityistä leimaverovapautusta, koska niiden mukaan kyseistä veroa ei sovelleta kuljetussopimuksiin, jotka eivät koske kauppatavaroita.
- 120 Kantajien toteamukset eivät osoita päinvastaista. Kantajat viittaavat SFMI:n hallituksen 20.12.1988 päivätyyn pöytäkirjaan, jonka mukaan SFMI:n kokonaistuloksen paraneminen vuonna 1988 johtuu muun muassa ”siitä, että viranomaisilta oli saatu hyväksyminen asiakirjoja koskevalle leimaverovapautukselle”. Lisäksi kantajat toteavat, että tämä hyväksyntä ilmenee SFMI:n vuoden 1988 tilinpäätöstä koskevasta otteesta, jossa tehtiin 12 385 374 FRF:n suuruinen varaus ”asiakirjoista perittävää leimaveroa varten” ja johon liitettiin maininta siitä, että ”talous- ja valtiovarain- ja budjettiministeriön 23.9.1988 päivätyn vastauksen mukaan SFMI on vapautettu leimaverosta kirjeiden ja sellaisten postipakettien osalta, jotka eivät sisällä kauppatavaroita”. Lopuksi kantajat toteavat, että SFMI-Chronopostin suosiminen tuodaan esiin Ranskan postilaitosta koskevassa vuoden 1997 parlamentaarisisessa selonteossa, jonka mukaan postilaitos on vapautettu kirjeitä ja muita kuljetettuja lähetyksiä koskevasta leimaverosta.
- 121 Tältä osin on huomattava, että edellä mainituista asiakirjoista kaksi ensimmäistä eivät osoita, että kaikki muut kuin kauppatavaroiden kuljetussopimukset eivät olisi vapautettuja leimaverosta. Näissä asiakirjoissa todetaan ainoastaan, että ainakin SFMI-Chronopost on saanut kyseisen verovapautuksen. Parlamentaarisen selonteon osalta on selvää, että ainoastaan Ranskan postilaitos on mainittu kyseisessä otteessa.

- 122 Niiden pöytäkirjojen osalta, jotka koskevat Ranskan verohallinnon DHL-yhtiön kohdistamia veronkantotoimia, on riittävää, kun todetaan komission tapaan, että taloudellisen toimijan mahdollisesta lainvastaisesta verottamisesta ei voida päätellä, että toinen oikein verotettu toimija saa valtiontukea. Lisäksi on huomattava, että DHL katsoo itsekin 15.7.1997 päivätyyn verotuspäätöksen riittävyyttä koskevassa 2.9.1997 päivätyssä oikaisuvaatimuksessaan, että "ainoastaan kauppatavaroiden kuljetussopimukset ovat [code général des impôts'n] 925 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä tarkoitettujen leimaveron alaisia".
- 123 Kyseinen väite on näin ollen hylättävä perusteettomana.
- 124 Kolmas kanneperuste on siten hylättävä siltä osin kuin se ei koske väitteitä, jotka liittyvät niihin väitteisiin, jotka on tutkittu neljättä kanneperustetta käsiteltäessä.

Asiakirjojen esittämistä koskevat pyynnöt

- 125 Kun otetaan huomioon se, mitä edellä on esitetty, ei ole tarpeen määrätä esitettäväksi muita asiakirjoja.

Oikeudenkäyntikulut

- 126 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 3 kohdan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken tai määrätä, että kukin vastaa

omista kuluistaan, jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi. Koska kanne on hyväksytty vain osaksi, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin harkitsee asiassa ilmenneet seikat huomioon ottaen oikeaksi määrätä, että kantajat vastaavat 10 prosentista omia oikeudenkäyntikulujaan ja että komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan sekä että se veloitetaan korvaamaan 90 prosenttia kantajien oikeudenkäyntikuluista.

- 127 Ranskan tasavalta, Chronopost ja Ranskan postilaitos, jotka ovat väliintulijoita riita-asiassa, vastaavat kyseisen työjärjestyksen 87 artiklan 4 kohdan ensimmäisen ja kolmannen alakohdan mukaisesti omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(laajennettu neljäs jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

- 1) Ranskan SFMI-Chronopostille myöntämäksi väitetystä tuesta 1 päivänä lokakuuta 1997 tehdyn komission päätöksen 98/365/EY 1 artikla kumotaan siltä osin kuin siinä todetaan, että Ranskan postilaitoksen tytäryhtiölleen SFMI-Chronopostille antama logistinen ja kaupallinen apu ei ole SFMI-Chronopostille myönnettyä valtiontukea.

- 2) Kanne hylätään muilta osin.
- 3) Kantajat vastaavat 10 prosentista omia oikeudenkäyntikulujaan.
- 4) Komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se veloitetaan korvaamaan 90 prosenttia kantajien oikeudenkäyntikuluista.
- 5) Ranskan tasavalta, Chronopost SA ja La Poste vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Tiili

Lindh

Moura Ramos

Cooke

Mengozzi

Julistettiin Luxemburgissa 14 päivänä joulukuuta 2000.

H. Jung

V. Tiili

kirjaaja

laajennetun neljännen jaoston puheenjohtaja